

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W GDAŃSKU**

RGD. 61-45/04/AW

Gdańsk, dnia 30 grudnia 2004r.

DECYZJA nr RGD.37/2004

Na podstawie art. 23 c ust. 1 w związku z art. 23 a ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 ze zmianami) oraz stosownie do treści art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 18, poz. 172 ze zmianami),

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu, przeciwko przedsiębiorcy: Wyższa Szkoła Administracji i Biznesu im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Gdyni,

- uznaje się stosowanie przez tego przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na umieszczaniu w „kontrakcie uczelnia – student” zapisu, zgodnie z którym „wszelkie spory powstałe na tle wykonania niniejszego Kontraktu rozstrzygać będzie Sąd właściwy miejscowo dla siedziby Uczelni”, który zbieżny jest z brzmieniem niedozwolonego postanowienia umownego wpisanego do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone (por. min. wyroki Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: z dnia 31 stycznia 2003r., sygn. akt XVII Amc 31/02; z dnia 19 kwietnia 2004r., sygn. akt XVII Amc 59/03).

i nakazuje się jej zaniechania.

UZASADNIENIE

W dniach od 15 września do 25 października 2004r. Delegatura UOKiK w Gdańsku w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeprowadziła postępowanie wyjaśniające mające na celu ustalenia, czy umowy pisemne o naukę, regulaminy i inne dokumenty wewnętrzne, które normują prawa i obowiązki stron, zawierane przez szkoły wyższe niepubliczne z konsumentami, są zgodne z ustawą o ochronie konkurencji [...] oraz innymi ustawami, mającymi za zadanie chronić prawa konsumentów, a w szczególności, czy nie stanowią niedozwolonych klauzul umownych, określonych w art. 385 i nast. Kodeksu cywilnego.

W toku postępowania otrzymano wzorzec umowy „kontrakt uczelnia – student” (wraz z „regulaminem studiów”) opracowany przez przedsiębiorcę: Wyższa Szkoła Administracji i Biznesu im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Gdyni, zwanego dalej WSAiB w Gdyni.

80-824 GDAŃSK, UL. PODWALE PRZEDMIEJSKIE 30

TEL./FAX (058) 346-29-32, 346-29-33, 301-51-75

E-MAIL: GDANSK@UOKIK.GOV.PL

Analiza postanowień umownych zawartych w przedmiotowym wzorcu wskazała, iż: zapis umieszczony w „kontrakcie uczelnia – student” o treści „*Wszelkie spory powstałe na tle wykonania niniejszego Kontraktu rozstrzygać będzie Sąd właściwy miejscowo dla siedziby Uczelni*” odpowiada w swojej treści niedozwolonemu postanowieniu umownemu wpisanemu do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone (por. m.in. wyroki Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: z dnia 31 stycznia 2003r., sygn. akt XVII Amc 31/02; z dnia 19 kwietnia 2004r., sygn. akt XVII Amc 59/03).

Mając na uwadze te ustalenia, organ antymonopolowy postanowieniem z dnia 18 listopada 2004r. wszczął z urzędu, przeciwko przedsiębiorcy: WSAiB w Gdyni, postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na umieszczeniu w „kontrakcie uczelnia – student” ww. zapisu, który może stanowić o naruszenie art. 23 a ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji [...].

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania WSAiB w Gdyni, pismem z dnia 29 listopada 2004r., oświadczyła, iż „niezwłocznie zostaną podjęte działania, zmierzające do wyeliminowania zakwestionowanej klauzuli. W szczególności, zmienione zostaną zapisy już obowiązujących kontraktów uczelnia – student, jak również wszelkie przyszłe umowy zawierane ze studentami będą posiadały jedynie klauzulę, o następującej treści: *wszelkie spory powstałe na tle wykonania niniejszego Kontraktu rozstrzygać będzie Sąd Powszechny*”.

Pismem z dnia 10 grudnia 2004r. WSAiB w Gdyni dodatkowo oświadczył, iż dotychczasowy kontrakt uczelnia – student, zawierający kwestionowany zapis o właściwości sądowej obowiązywał od 1 października 2003r. Nowy kontrakt uczelnia student, bez kwestionowanego zapisu zacznie obowiązywać z dniem 1 lutego 2005r. Na tę okoliczność uczelnia dostarczyła wzór nowego kontraktu.

Organ antymonopolowy ustalił i zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 23 a ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji [...], „*za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umowy, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479 [45] Kodeksu postępowania cywilnego ...*”.

Dla bytu praktyki, określonej powołanym przepisem niezbędnym jest łączne wystąpienie następujących przesłanek:

- przedsiębiorca musi stosować wzorzec umowy,
- określone postanowienia wzorca umowy muszą, wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zostać uznane za niedozwolone,
- postanowienia niedozwolone muszą zostać wpisane do właściwego rejestru, przez organ do tego uprawniony.

Stosowany przez przedsiębiorcę „kontrakt uczelnia – student”, zawierający zbiór opracowanych (gotowych) i obowiązujących przepisów (klauzul), przygotowanych jednostronnie przez przedsiębiorcę bez współudziału, czy woli jego kontrahentów i przed zawarciem przez nich umowy o wykonanie usługi należy uznać za wzorzec umowny, definiowany w literaturze przedmiotu¹ jako doktrynalne określenie wszelkich jednostronnie przygotowanych z góry, przed zawarciem umowy, gotowych klauzul, w postaci warunków umów, ich wzorów, regulaminów itp.

Wzorzec umowny jako akt o charakterze ogólnym, narzucony przez proponenta jego kontrahentowi, może stanowić zagrożenie dla interesów drugiej strony, bowiem²:

---

¹ E. Łętowska, Ochrona niektórych praw konsumentów, Komentarz, 3. Wydanie, wydawnictwo C.H. Beck, W-wa 2001r., s. 75.

² E. Łętowska, Ochrona niektórych praw konsumentów, Komentarz, 3. Wydanie, wydawnictwo C.H. Beck, W-wa 2001r., s. 76.

- wyłącza swobodę oceny sytuacji i podjęcia decyzji przez kontrahenta proponenta,
- bardzo często zawiera postanowienia krzywdzące drugą stronę, nierównomiernie określając ryzyko transakcji, zawierając niesymetryczne rozłożenie praw i obowiązków, przyznając tylko proponentowi uprawnienia kształtujące stosunek prawny, zawierając wyłączenia poziomu ochrony przyznanej słabszej stronie przez samo prawo,
- wzorce fingują istnienie konsensusu na - w rzeczywistości niechciane - klauzule,
- wzorce manewrują możliwościami wynikającymi z wyboru prawa właściwego, co niesie ze sobą zagrożenie dla ekonomicznych interesów konsumenta, a nierzadko i dla jego bezpieczeństwa i zdrowia.

Z tych też powodów stosowane przez przedsiębiorców wzorce umowne podlegają szczególnemu nadzorowi i stałej kontroli. Specjalne instrumenty tej kontroli zostały wprowadzone do kodeksu cywilnego w wyniku dokonanej w 2000r. nowelizacji tego aktu prawnego. Dotyczą one m.in. kontroli wzorca, która ma charakter abstrakcyjny i obejmuje poszczególne jego przepisy „klauzule”, pojedynczo lub zbiorowo, czyli cały wzorzec lub jego określone fragmenty.

Zgodnie z art. 479³⁶ k.p.c. sprawy o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone należą do wyłącznej właściwości Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Uznanie przez Sąd rażącego naruszenia interesów konsumentów poprzez stosowanie danej (konkretnej) klauzuli umownej skutkuje wpisaniem takiego postanowienia do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. Organem wyznaczonym do prowadzenia tego rejestru i dokonywania wpisów do rejestru bezprawnych klauzul umownych jest – zgodnie z art. 479⁴⁵ k.p.c. – Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Z chwilą dokonania wpisu określone klauzule umowne umieszczone w rejestrze nie mogą być stosowane przez innych przedsiębiorców w ich wzorcach.

W oparciu o przeprowadzoną analizę przepisów wzorca, obowiązującego kontrahentów skarżonego (konsumentów) ustalono, że określony zapis ww. „kontraktu uczelnia –student”, zbieżny jest z brzmieniem niedozwolonego postanowienia umownego wpisanego do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone m.in. wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: z dnia 31 stycznia 2003r., sygn. akt XVII Amc 31/02, o treści „*Wszelkie spory wynikłe na tle zawartej umowy podlegają wyłączności sadu powszechnego dla siedziby firmy przyjmującej zamówienie*”.

Wprawdzie Sąd uznaje za niedozwolone wskazane (konkretne) postanowienie umowne, w określonym brzmieniu, jednak z uwagi na zapis art. 479⁴⁴ k.p.c., zgodnie z którym orzeczenie sądu w danej sprawie ma skutek także wobec osób trzecich – przyjąć należy, że za niedozwolone mogą zostać uznane także i postanowienia umowne stosowane lub obowiązujące u innych przedsiębiorców, jeżeli tylko ich treść, czy dokonana wykładnia językowa wskazują na identyczny zamiar, czy skutek prawny.

Warunkiem koniecznym i wystarczającym dla uznania danego zachowania przedsiębiorcy za bezprawne i godzące w interesy konsumentów nie jest więc, aby zachowana była literalna identyczność obu porównywanych klauzul. Niewielkie, czy nieznaczające różnice, modyfikacje treści warunków umownych nie przesądzają więc o braku możliwości uznania kontrolowanego postanowienia również za niedozwolone, jeżeli tylko wskutek stosowania takiego warunku umownego dochodzi do naruszenia takich samych praw kontrahenta przedsiębiorcy, zwykle konsumenta indywidualnego.

Z porównania kwestionowanego zapisu kontraktu i postanowienia umieszczonego w rejestrze wynika, że treść tego przepisu jest na tyle zbieżna z brzmieniem wskazanej klauzuli, iż można przyjąć, że mamy do czynienia z tym samym postanowieniem umownym. Porównywane warunki konstytuują w sposób identyczny zarówno prawa jak i obowiązki kontrahentów (konsumentów), a w szczególności ograniczają właściwość rozstrzygania sporów do wskazanego sądu.

Na profesjonalnych uczestnikach rynku, których kontrahentami są konsumenci, ciąży szczególne obowiązki związane z udzielaniem im prawdziwej, pełnej i zrozumiałej informacji na temat zarówno oferowanych usług lub produktów jak i warunków oferty. Brak dostatecznej wiedzy często ogranicza, a nawet uniemożliwia nabywcom podjęcie przemyślanej i w pełni suwerennej decyzji o korzystaniu z usług przedsiębiorcy. Bywa również powodem potencjalnego zagrożenia dla konsumenta oraz stanowiąc niejednokrotnie przyczynę nieporozumień w obrocie konsumenckim i rażące naruszenie interesów konsumentów. Informacja niepełna, jak też i braki w informacji naruszają gwarancję bezpieczeństwa ekonomicznego konsumenta, który zdany jest na uznaniową, opartą na niejasnych przesłankach postawę profesjonalisty (przedsiębiorcy). Wyczerpujące informacje na temat danej oferty sprzedaży powodują, iż konsument wybór o jej przyjęciu lub odrzuceniu podejmuje świadomie, wybierając dla siebie wariant najkorzystniejszy.

W tym stanie rzeczy uznać należy, że wszystkie ww., ustawowe przesłanki art. 23 a ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji [...] zostały spełnione. Skarżony przedsiębiorca stosował wzorzec umowny, którego treść zawierała postanowienie uznane za bezprawne i wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych, jak również poprzez niepełną informację dopuścił się czynu nieuczciwej konkurencji.

Istotą praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów jest bezprawne działanie przedsiębiorcy godzące w zbiorowe interesy konsumentów. Przy czym za zbiorowy interes rozumie się interes ogółu konsumentów.

W przedmiotowej sprawie bezprawnym działaniem przedsiębiorcy jest stosowanie postanowień uznanych przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone. Ze względu na to, że oferta WSAiB w Gdyni kierowana była i jest do bliżej nieokreślonej liczby słuchaczy, najczęściej konsumentów indywidualnych uznać należy, że zachowanie przedsiębiorcy wypełniało wszystkie dyspozycje art. 23 a ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji [...].

Zgodnie jednak z brzmieniem art. 23 c ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji [...] Prezes Urzędu w decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów nakazuje zaniechania jej stosowania.

W przedmiotowej sprawie uznać należy, że WSAiB w Gdyni podjęła działania zmierzające do wyeliminowania kwestionowanej klauzuli i zadeklarowała wprowadzenie zmiany kwestionowanego zapisu kontraktu z dniem rozpoczęcia semestru letniego, tj. 1 lutego 2005r. Stąd też uznać należy, że w chwili wydawania niniejszej decyzji, zarzucana praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów trwa nadal, a zatem wydanie decyzji na podstawie art. 23 c ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji [...] znajduje uzasadnienie.

Mając na uwadze wszystkie okoliczności sprawy organ antymonopolowy orzekł jak w sentencji.

POUCZENIE: Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji [...] w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.

Z up. Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i konsumentów
Dyrektor Delegatury w Gdańsku

Roman Jarząbek

Otrzymuje:

1. Wyższa Szkoła Administracji i Biznesu im. Eugeniusza Kwiatkowskiego, ul. Kielecka 7, 81-303 Gdynia
2. a/a